

Handläggare
Ingela Kristiansson
Telefon: 08-508 25 063**Till**
Socialnämnden
2019-05-21

Förslag till avgift för tillstånd och tillsyn enligt Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter enligt nedan
2. Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande
3. Beslutet justeras omedelbart

Kategori	Föreslagen avgift
Ansökan om tillstånd för att sälja tobak.	9 500 kronor
Ansökan om tillfälligt tillstånd för att sälja tobak.	6 500 kronor
Anmälan om ändrat ägar- eller bolagsförhållanden	7 500 kronor
Anmälan om förändrat tillstånd.	2 000 kronor
*Ansökan om tillstånd för att sälja tobak. Företag med fler än en tobaksautomat	4 000 kronor
Tillsynsavgift	6 000 kronor

Lena Lundström Stoltz
FörvaltningschefLisa Cadenius
Tf administrativ chef

Sammanfattning

Den 12 december 2018 beslutade riksdagen om en ny lag om tobak och liknande produkter. Bland annat införs en tillståndsplikt för handel med tobak. Detaljhandel och partihandel med tobaksvaror ska få bedrivas endast av den som har tillstånd för sådan handel. Lagen gäller från den 1 juli 2019.

Kommunen har rätt att ta ut en avgift för prövningen av en tillståndsansökan för att sälja tobaksvaror. Kommunen får även ta ut avgifter för sin tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljning enligt 5 kap. 1 § Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088).

Enligt beslut i Kommunfullmäktige den 6 maj 2019 har Socialnämnden fått i uppdrag att ta fram avgifter för prövning av tillståndsansökan för att sälja tobaksvaror enligt 5 kap. 1 § Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088).

Förvaltningen föreslår att Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter, samt att Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 12 december 2018 om en ny lag om tobak och liknande produkter. Det införs bland annat en tillståndsplikt för handel med tobak. Detaljhandel och partihandel med tobaksvaror ska få bedrivas endast av den som har tillstånd för sådan handel.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige den 6 maj 2019 fick Socialnämnden i uppdrag att föreslå kommunfullmäktige avgifter för ansökan om försäljningstillstånd och avgifter för tillsyn. Socialnämnden medges också rätt att pröva och meddela tillstånd för försäljningsställe av tobak och liknande produkter.

Kommunerna får ett ändrat och utökat tillsynsansvar jämfört med tobakslagen. Tillsynsansvaret ändras från att ha avsett bestämmelser om anmälningsplikt till att avse bestämmelser om tillståndsplikt för handel med tobaksvaror. Tillsynsansvaret utökas också till att avse partihandlare som, till skillnad från bestämmelserna om anmälningsplikt, omfattas av tillståndsplikt.

Lagen innehåller bestämmelser om tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och om användningen av njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

Syfte

Syftet med lagstiftningen är att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och liknande produkter samt med exponering för rök från tobak och utsläpp från liknande produkter.

En skarpare reglering antas minska illegal handel av tobak och underlätta bekämpning av illegal handel med en restriktiv och tydligt reglerad och legal handel via digitala medier. Lagändringen möjliggör en samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn. En lagändring borde också gynna en samverkan mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete på alla nivåer.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom administrativa avdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 maj 2019.

Ärendet

En ny organisation för tillståndsplikt och det utökade tillsynsansvaret behöver utformas. Den nya organisationen bör efterlikna den som redan idag finns kring alkohollagens tillståndsplikt. Tillstånds- och tillsynsavgifterna ska täcka handläggningskostnader, tillsyn och övriga myndighetskostnader.

Avgifter

Kommunen har rätt att ta ut en avgift för prövningen av en tillståndsansökan för att sälja tobaksvaror. Kommunen får även ta ut avgifter för sin tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljning enligt 5 kap. 1§ Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088). Grunderna får bestämmas av kommunfullmäktige (jfr RÅ 1994 ref.72). Avgifterna ska spegla kommunernas faktiska kostnad för hanteringen av tillståndsansökningar. Avgifterna ska följa de allmänna krav om självkostnadsprincipen som finns om kommunala taxor.

Lagstöd för avgiftsuttag

8 kap. 1§ lagen om tobak och liknande produkter lyder enligt följande:

Kommunen får ta ut en avgift för prövningen av ansökan om försäljningstillstånd enligt 5 kap. 1§ enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

8 kap. 2§ lagen om tobak och liknande produkter lyder enligt följande:

En kommun får ta ut avgifter för sin tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljning enligt 5 kap. 1§ och av den som bedriver anmälningspliktig försäljning enligt 5 kap. 15§.

Kommunens kostnad för tillstånd- och tillsynsverksamhet är självfinansierad utifrån de avgifter som tas ut i samband med tillsyn och tillståndsprövning. Kommunens rätt att ta ut sådana avgifter och nivån på avgifterna regleras i kommunallagen (KL) 2 kap. 5 § och av den så kallade självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § KL. Självkostnadsprincipen syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Vid beräkningen av självkostnaderna får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader är personalkostnader, material, utrustning, lokalkostnader med mera. Verksamhetens andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader räknas också med.

Ansökningsavgifter

I prop. 2017/18:156 Ny lag om tobak och liknande produkter anger lagstiftaren att det föreslagna tillståndsförfarandet för tobaksförsäljning har klara beröringspunkter med det förfarande som gäller vid tillståndsgivning enligt alkohollagen. Den nu föreslagna tillståndsortningen innehåller emellertid färre bedömningskriterier och är inte lika fullt komplex. Lagstiftaren bedömer därför att kommunernas kostnad för att hantera ansökningar om tillstånd för tobaksförsäljning generellt sett kan vara något lägre än motsvarande kommunala kostnader för serveringstillstånd.

Ansökan om tobakstillstånd kan indelas i flera kategorier.

- Ansökan om tillstånd för att sälja tobak.
- Ansökan om tillfälligt tillstånd för att sälja tobak.

- Anmälan om ändrade ägar- eller bolagsförhållanden.
- Anmälan om förändrat tillstånd.

Gemensamt för alla kategorier är att handläggande enhet diarieför ansökan, tar in ansökningsavgift och nödvändiga handlingar, utreder ärendet, utarbetar ett underlag för beslut i politisk instans eller av tjänsteman. Därefter utfärdas en handling för meddelande av beslut.

Vid en ansökan om tobakstillstånd krävs ett relativt omfattande remissförfarande. Ansökan kan avse distanshandel, detaljhandel eller partihandel. Polismyndigheten, Skatteverket och i vissa fall Tullverket kommer att vara remissinstanser. Remisshandlingar ska skickas ut, bevakas och remissyttranden ska inarbetas i beslutsunderlaget. Vid sidan av remissförfarandet ska en utredning sammanställas. Utredningen ska visa på sökandens ekonomiska förhållanden och sökandens ekonomiska möjligheter att införskaffa den aktuella verksamheten. Sökanden ska visa varifrån kapitalet till inköpet kommer för att motverka tillkomsten av försäljningsställen som finansieras med illegala medel.

Lagstiftaren trycker särskilt på att tillståndsmyndigheten behöver vara uppmärksam på ansökningar där sökanden i själva verket företräder någon som vill undanröja sig prövning, det vill säga när det är fråga om ett så kallat bulvanförhållande. Utöver utredningsarbetet ska det tilltänkta försäljningsstället besökas för att kontrollera tobakslagret, skyltning och marknadsföring. Sökanden ska bifoga ett egenkontrollprogram till sin ansökan. Egenkontrollprogrammet ska utgöra en nödvändig del av underlaget för beslut i tillståndsfrågan.

Om ägar- eller bolagsförändringar sker ska detta anmälas till Socialförvaltningen. Ett exempel på ändring kan vara att en eller flera personer med ett betydande inflytande i bolaget bytts ut och att nya personer tillkommit. Ett remissförfarande och en utredning avseende de nya personernas vandel och ekonomiska förhållanden behöver då göras.

Vid ansökan om ett tillfälligt tillstånd för tobaksförsäljning sker i stort sett samma prövning som vid ansökan om tobakstillstånd. Undantaget är att ett utredningsbesök på försäljningsstället inte behöver göras.

Beräkning av ansökningsavgifter

Förvaltningen har uppskattat att en rimlig tid för att handlägga en ansökan om tobakstillstånd bör ligga på cirka 8 timmar effektiv tid. Tid för handläggning av ansökan om förändringar i tillståndshavande bolag bör ligga på cirka 6,5 timmar effektiv tid. Handläggningstid av ansökan om tillfälligt tillstånd för tobaksförsäljning bör ligga på cirka 5,5 timmar effektiv tid. En ändring i tobakstillståndet, som till exempel kan medföra ett utredningsbesök, bör kunna handläggas på i cirka 2 timmar effektiv tid.

De föreslagna avgifterna baseras på ett timpris motsvarande cirka 1 180 kronor per timme. I timpriset ingår kostnader för personal, material, utrustning, lokalkostnader, OH kostnader med mera.

Samtliga kategorier nedan gäller från 1 juli 2019, med undantag av tillsynsavgiften om 6000 kronor som gäller från 1 januari 2020.

Kategori	Föreslagen avgift
Ansökan om tillstånd för att sälja tobak.	9 500 kronor
Ansökan om tillfälligt tillstånd för att sälja tobak.	6 500 kronor
Anmälan om ändrat ägar- eller bolagsförhållanden	7 500 kronor
Anmälan om förändrat tillstånd.	2 000 kronor
*Ansökan om tillstånd för att sälja tobak. Företag med fler än en tobaksautomat	4 000 kronor
Tillsynsavgift	6 000 kronor

*För de företag med fler än en tobaksautomat utställda på olika platser i staden föreslås en reduktion av priset. Detta då handläggningstiden beräknas vara kortare för dessa ärenden, då det endast behöver göras en lämplighetsprövning. De föreslås betala full avgift för ett av försäljningsställena och därefter 4 000 kronor per försäljningsställe.

Det är i dagsläget svårt att avgöra hur många av dagens befintliga tobakshandlare som kommer att ansöka om ett tobakstillstånd, samt hur lång handläggningstid varje ärende kräver. Med anledning av denna osäkra prognos kan det bli nödvändigt att justera avgifterna framöver utifrån den faktiska situationen.

Tillsynsavgifter

Kommunens kostnader för tillsynen består av två delar. En administrativ ”inre tillsyn” och en direkt kontroll på försäljningsstället, ”yttre tillsyn”. Den administrativa delen består i regelbunden kontroll av tillståndshavarnas löpande vandel, kontakter med andra myndigheter, planering av den ”yttre tillsynen”, efterarbete med rapportering, kommunikering och utarbetande av beslutsunderlag för eventuella administrativa sanktioner.

Sammantaget beräknas tiden för tillsyn uppgå till cirka 6 timmar/tillsyn.

Referenser

Förvaltningen har tittat på Göteborgs stads och Malmös stads förslag till avgifter. Förvaltningens förslag skiljer sig inte nämnvärt mot dessa båda förslag.

Jämställdhetsanalys

Ej tillämpligt vid avgiftsbeslut.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter, samt att Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.